

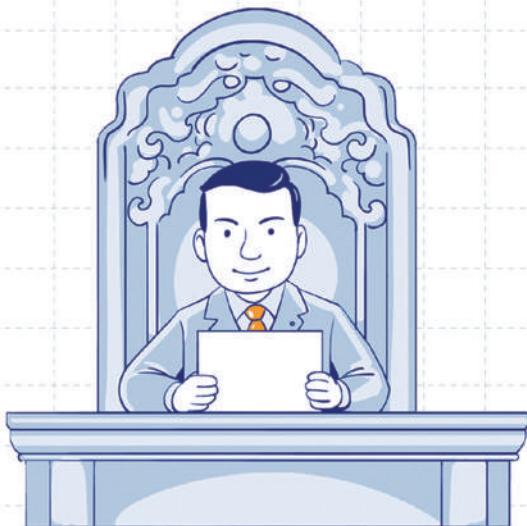
ХУУЛЬ ХЭРХЭН БҮТДЭГ ВЭ?

ҮНДСЭН ОЙЛГОЛТ

Бидний өдөр тутмын амар тайван аюулгүй амьдрах, эрхээ зэллэх нөхцөлийг хууль хангана. Хуулийг зөвхөн хууль тогтоох байгууллага буюу парламентаас баталдаг. Манай улсад Улсын Их Хурал хууль батлах бүрэн эрхтэй.

ХУУЛИЙГ ХЭН САНААЧИЛДАГ ВЭ?

УИХ-ын гишүүн, Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Засгийн газар хууль санаачлах эрхтэй. Тэд хууль санаачлах эрхийг **НИЙТИЙН АШИГ СОНИРХЛЫН ТӨЛӨӨ** эдэлдэг. Харин бид хуулийн төсөлд санал өгөх эрхтэй.

Хуулийн анхны батлагдаагүй хувилбарыг санаачилга. **"ХУУЛИЙН ТӨСӨЛ"** гэж нэрлэдэг.

Хууль санаачлагч нийгмийн харилцааг зохицуулах, ард түмний эрх ашгийг хамгаалах зэрэг зорилгоор шинэ хууль бүтээх, эсхүл хуучин хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулахаар хуулийн төслийг санаачилна.

УИХ-ын салбар бүрээр мэргэшсэн Байнгын хороод өөрт хамаарах хуулийн төслийг хүлээн авч, олон талаас нь судлан шинжилж, санал дүгнэлт гаргадаг.

ХУУЛИЙГ ХЭРХЭН БҮТЭЭДЭГ ВЭ?

1

УИХ-ын гишүүн, Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Засгийн газар хууль санаачилна.

Хууль санаачлагч боловсруулсан хуулийн төслөө Улсын Их Хурлын даргад гардуулж, Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлнэ.

3

2

Хууль санаачлагч хуулийн төсөл боловсруулна. Хуулийн төсөл боловсруулахдаа иргэдээс санал авч, судалгаа хийнэ.

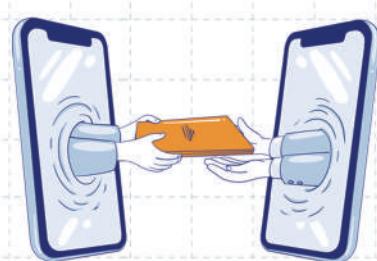

Байнгын хороо болон нэгдсэн хуралдаанаар хуулийн төслийг Улсын Их Хурлаар хэлэлцэхийг дэмжээгүй бол төслийг хууль санаачлагчид буцаана. Хэрвээ дэмжвэл дараагийн хэлэлцүүлэгт шилжүүлнэ.

4

Хэлэлцэх эсэх УИХ-д өргөн мэдүүлсэн хуулийг цаашид УИХ-аар хэлэлцэх эсэхийг Байнгын хорооны болон Нэгдсэн хуралдаанаар хэлэлцэнэ.

<https://lawforum.parliament.mn>

Улсын Их Хурлаар хэлэлцэхээр дэмжсэн хуулийн төсөлд иргэд, олон нийтээс санал авна.

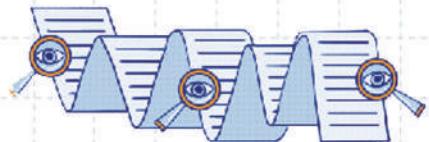
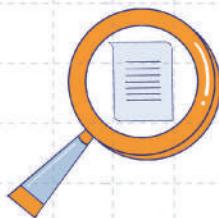
Иргэд <https://lawforum.parliament.mn> цахим хуудсаар хуулийн төсөлд саналаа өгч болно.

5

Анхны хэлэлцүүлэг

Хуулийн төслийг Улсын Их Хурлын байнгын хороо болон нэгдсэн хуралдаанаар нэг бүрчлэн хэлэлцэж саналаа тусгана. Улсын Их Хурлын гишүүдийн саналыг хурааж, олонхын саналаар дэмжвэл дараагийн хэлэлцүүлэгт шилжүүлнэ. Нэгдсэн хуралдаанаар хуулийн төсөлд тусгах санал бүрийг Улсын Их Хурлын дарга уншиж сонсгон, санал хураана. Санал хурааж дууссаны дараа хуулийн төслийг дараагийн шатанд шилжүүлнэ.

7

Хуулийн төслийг эцэслэн батлах

Улсын Их Хурлын нэгдсэн хуралдаанаар хуулийн төслийг эцэслэн батлахаар санал хураана. Хэрвээ УИХ-ын нийт гишүүний олонх буюу 39, түүнээс дээш тооны гишүүн дэмжсэн бол хууль эцэслэн баталсанд тооцно. Харин хуулийн төсөл олонхын саналыг аваагүй бол хуулийн төслийг хууль санаачлагчид буцаана.

9

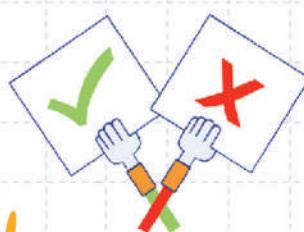
Ёсчилсон хуулийг Монгол Улсын Ерөнхийлөгчид хүргүүлнэ. Ерөнхийлөгч уг хуульд бүрэн эрхийнхээ дагуу хориг тавих эсэхийг шийдвэрлэнэ.

Батлагдсан хууль тогтоомжийг төрийн албан ёсны хэвлэл болох "Төрийн мэдээлэл" сэтгүүлд нийтлүүлнэ. Учир нь иргэд хуулийг сахин биелүүлэхийн тулд мэдсэн байх шаардлагатай.

6

Эцсийн хэлэлцүүлэг

Эцсийн хэлэлцүүлгээр хуулийн төслийг байнгын хороо болон нэгдсэн хуралдаанаар тус тус хэлэлцэнэ.

8

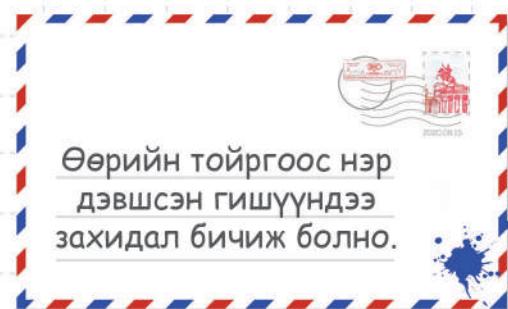
Хуулийг ёсчлох

Хууль батлагдсаны дараа УИХ-ын чуулганы нэгдсэн хуралдаанд эцсийн найруулгыг танилцуулж, З хоногийн дотор УИХ-ын дарга гарын үсэг зурна. Үүнийг хууль ёсчлох гэж нэрлэнэ.

ХУУЛЬ БҮТЭЭХ ЯВЦАД БИД ХЭРХЭН ОРОЛЦОЖ БОЛОХ ВЭ?

Улсын Их Хурлаас батлан гаргасан хууль бүхэн бидний амьдралд шууд нөлөөлж, манай нийгмийн харилцааг зохицуулдаг. Ийм учраас хуулийн төсөл боловсруулах, батлах үйл явцад бид идэвхтэй оролцож, санаалаа тусгах нь маш чухал. Тэгвэл бид ямар ямар аргаар оролцож болох вэ?

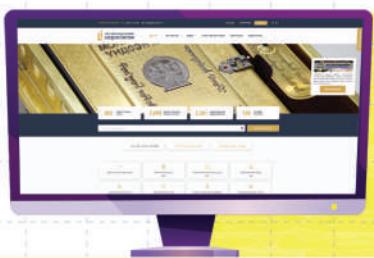
Мөн lawforum.parliament.mn цахим хуудсаар дамжуулан хуулийн төсөлд санаалаа өгч болно. Тус цахим хуудсанд одоо боловсруулж байгаа болон УИХ-д өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүдийг байршуулсан байдаг.

Манай ээж [Lawforum.parliament.mn](http://lawforum.parliament.mn) цахим хуудсаар "Хүүхдийн эрхийн тухай хууль"-ийн төсөлд санаалаа өгсөн.

ҮҮНИЙГ МЭДЭХ ҮҮ?

Монгол Улсын бүх хууль эрх зүйн мэдээллийн нэгдсэн систем болох www.legalinfo.mn цахим хуудсанд байршдаг. Та бүгд хэзээ ч орж үзэж, хүссэн хуулиа унших боломжтой.

ТҮЛХҮҮР ҮГ

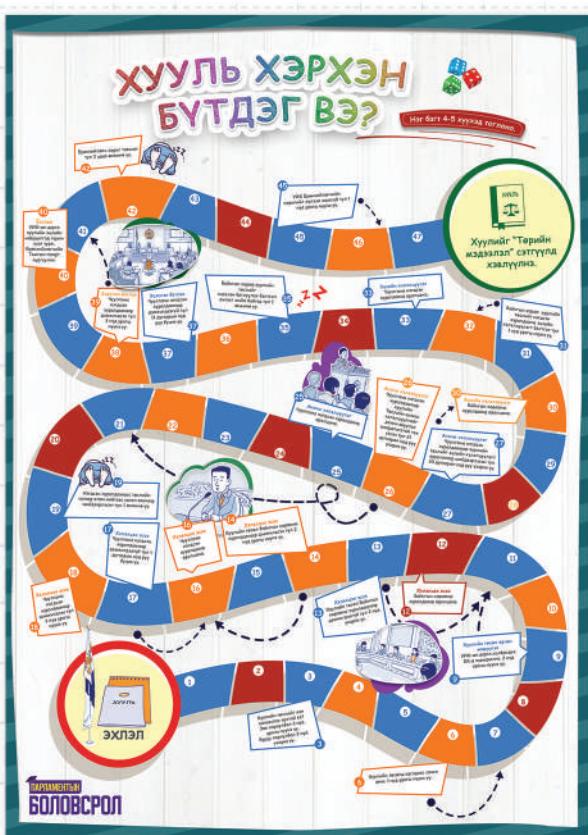
- ✓ Хууль
- ✓ Хэлэлцүүлэг
- ✓ Хуулийн төсөл
- ✓ Хууль тогтоох

ДАСГАЛ АЖИЛ

"Хууль хэрхэн бүтдэг вэ?" хөлөгт тоглоомыг зааврын дагуу тоглоорой!

ХЯНАЛТЫН АСУУЛТ

1. Хуулийн төслийг хэн санаачилдаг вэ?
2. Хуулийн төслийг ямар үе шаттайгаар баталдаг вэ? Үе шатыг схемчлэн зураглаарай.
3. Хууль бүтээх үйл явцад иргэд хэрхэн оролцож болох вэ? Түүний ач холбогдлыг жишээгээр тайлбарлана уу.

ТЭМДЭГЛЭЛ

x—x—x—x—x—x—x—x